

พระธรรมเทศนา เรื่อง ทำไม...ถึงไม่ธรรม? ทำไม...ไม่ถึงธรรม?

โดย ครูบาอริยชาติ อริยจิตโต¹

เรียบเรียง ธรา อังสกุล

วันวิสาขบูชา เป็นวันสำคัญเกี่ยวเนื่องกับพระพุทธศาสนาเป็นวันคล้ายวันที่พระพุทธเจ้าทรงประสูติ ตรัสรู้ และปรินิพพาน ซึ่งทั้งสามเหตุการณ์ถึงแม้จะเกิดต่างวาระเวลากัน แต่ก็เกิดขึ้นในวันเดียวกัน คือวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 หรือวันเพ็ญเดือนวิสาขะ ซึ่งภาคเหนือเรียกว่าเดือน 8 หลังจากนั้นอีก 35 ปี พระพุทธเจ้าทรงตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมโพธิญาณ แล้วหลังจากนั้น 45 ปี พระพุทธองค์ทรงอายุ 80 ก็ทรงดับขันธปรินิพพาน

สังเกตว่าทำไมพระพุทธเจ้าทรงให้ 3 เหตุการณ์นี้เกิดขึ้นพร้อมกัน ครูบาว่าไม่ใช่ความบังเอิญ แต่เป็นความตั้งใจ เพราะว่า พระพุทธเจ้าอยากให้คนเหล่านั้นพิจารณาเห็นธรรม ทุกสิ่งทุกอย่างในโลกนี้มีการเกิดขึ้น ตั้งอยู่ และสุดท้ายสลายดับไป กล่าวคือ การเกิดขึ้น คือการประสูติ การตั้งอยู่ คือการตรัสรู้อนุตรสัมมาสัมโพธิญาณ สุดท้ายพระพุทธเจ้าก็ดับไป คือดับขันธปรินิพพาน สิ่งเหล่านี้คือ ความเป็น **“ธรรม”**

¹ พระธรรมเทศนา เรื่อง “ทำไม... ถึงไม่ธรรม? ทำไม...ไม่ถึงธรรม?” โดย ครูบาอริยชาติ อริยจิตโต เจ้าอาวาสวัดแสงแก้วโพธิญาณ จังหวัดเชียงราย วันพฤหัสบดีที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๕๙ ณ อาคารสุรพัฒน์ ๒ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

วันนี้เราจะคุยเรื่องธรรม พระพุทธเจ้าท่านเป็นบุคคล ธรรมดา ไม่ได้เป็นอินทร์ เป็นพรหม ไม่ได้เป็นผู้วิเศษ แต่พระพุทธเจ้า สามารถเข้าถึงธรรม แล้วได้นำเอาธรรมที่พระองค์ทรงเข้าถึง มา เผยแพร่ให้คนได้ประพฤติปฏิบัติ ที่จริงธรรมนั้น ไม่ได้มีตอนที่ พระพุทธเจ้าทรงตรัสรู้ ธรรมนั้นมีก่อนพระพุทธเจ้าตรัสรู้ มีมา ยาวนานแล้วแต่คนที่ค้นพบคือพระพุทธเจ้า มีคนมากมายมองไม่เห็น ธรรม แต่พระพุทธเจ้าทรงมองเห็น เมื่อพระพุทธเจ้ามองเห็นแล้วก็ เอมาสอน ซึ่งธรรมที่พระองค์มองเห็น คือ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค คือ รู้ทุกข์ รู้เหตุแห่งทุกข์ ดับสาเหตุแห่งทุกข์ความดับทุกข์ และ นำไปปฏิบัติที่นำไปสู่ความดับทุกข์ จะเห็นว่าธรรมมีอยู่ทุกที่ ทุกเวลา อยู่กับทุกสิ่งอย่าง เราเผชิญกับธรรมอยู่ทุกวินาที ทุกนาทีก ทุกชั่วโมง ทุกวัน แต่เราไม่มีปัญญาที่จะมองเห็นธรรม

บางคนคิดว่า ถ้าเราเกิดทันสมัยพุทธกาล สมัยพระพุทธเจ้า เราต้อง บรรลุธรรมแน่นอน ครูบาบอกว่า บางคนเจอพระพุทธเจ้าก็ไม่สามารถ เข้าถึงธรรมได้ ถึงแม้ว่าวันนี้พระพุทธเจ้าเทศน์ให้โยมฟัง บางทีโยม อาจไม่เข้าถึงธรรมที่พระพุทธเจ้าได้แสดงก็ได้ เพราะว่าในสมัยอดีต เมื่อพระพุทธเจ้าตรัสรู้พระธรรม พระพุทธเจ้าเสวยวิมุตติสุขอยู่ 7 แห่ง แห่งละ 7 วัน เป็น 49 วัน หลังจากเสวยวิมุตติสุขแล้ว ตอนแรก พระพุทธเจ้าไม่คิดว่าธรรมที่พระพุทธเจ้าได้ตรัสรู้จะสอนให้คน เข้าใจได้ พระองค์เลยคิดว่าจะไม่แสดงธรรม เพราะแสดงไปเกรงว่า คนจะไม่เข้าใจ เพราะธรรมของพระพุทธเจ้าทวนกระแสโลก แต่ใน พระไตรปิฎกเขียนบอกไว้ว่า ได้ทำให้เดือดร้อนถึงพรหม พระพรหม เลยต้องมาอาราธนาเพื่อเทศน์ ที่จริงเป็นบุคคลาธิฐาน “พรหมัน” (พรหม-มัน, พรหม-มัน) เป็นคำที่ใช้เรียก-สภาวะของจิตที่เป็นสากล

เป็นความเมตตา กรุณา สงสารที่พระพุทธเจ้าทรงมีต่อสัตว์โลก พระองค์ทรงนำธรรมที่พระองค์ตรัสรู้มาสอน ตอนแรกพระองค์คิดถึงครูบาอาจารย์ แต่ครูบาอาจารย์ไม่อยู่ พระองค์เลยคิดถึงคนที่มีพระคุณที่ได้อุปฐากดูแลพระองค์ พระพุทธเจ้าทรงคิดถึง ปัญจวัคคีย์ทั้ง 5 จึงเดินทางจากพุทธคยา เพื่อโปรดคิดถึงปัญจวัคคีย์ทั้ง 5 ที่เมืองพาราณสี ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน ระหว่างที่พระพุทธเจ้าเดินทางไป ทรงเจอคนคนหนึ่ง คนนี้เจอพระพุทธเจ้าเป็นคนแรก มองเห็นมาแต่ไกล หน้าตาดี รัศมีส่องใสกว่าเทวดา มีความสงสัยว่าพระองค์เป็นใคร จึงถามว่า “ท่านผู้มีรัศมีอันส่องใส ท่านเป็นใคร” พระพุทธเจ้าได้ตอบว่า “เราเป็นพระพุทธเจ้า” คนนั้นตอบต่ออีกว่า ใครเป็นอาจารย์ของท่าน พระพุทธเจ้าตอบว่า “เราไม่มีอาจารย์ เราตรัสรู้เองโดยชอบ” ชายผู้นี้จึงมองหน้าแบบมึนงง แล้วทำอาการ 2 อย่าง คือ สายหน้าและแลบลิ้น ชายผู้นี้มีชื่อว่า อุปกาสิก เป็นผู้ที่เจอพระพุทธเจ้าก่อนใคร แต่ไม่เชื่อพระพุทธเจ้า ครูบาบอกว่าขนาดเห็นพระพุทธเจ้าก่อนใคร ยังไม่บรรลุนิพพานเลย และยังไม่เชื่อพระพุทธเจ้าอีก แต่ชายผู้นี้ก็ไม่ได้ว่าอะไรจึงเดินหนีไป ต่อมาพระพุทธเจ้าเดินทางไปถึงเจอคนกลุ่มที่ 2 ก็เกิดอาการเหมือนกัน คือ มองเห็นมาแต่ไกล หน้าตาดี รัศมีส่องใส มีความสงสัยว่าพระองค์เป็นใคร จึงถามว่า “ท่านผู้มีรัศมีอันส่องใสท่านเป็นใคร” พระพุทธเจ้าได้ตอบว่า “เราเป็นพระพุทธเจ้า” แล้วใครเป็นศาสดาของท่าน พระพุทธเจ้าทรงตอบว่า เราไม่มีศาสดา เราตรัสรู้เองโดยชอบ คนกลุ่มที่ 2 ไม่เคยเจอคำว่าพระพุทธเจ้า แต่มีความเลื่อมใส จึงถวายข้าว 30 ฟอน และคนกลุ่มนี้บอกว่า เรามีความเลื่อมใสขอเอาท่านเป็นสรณะที่พึ่งได้ไหม พระพุทธเจ้าตอบว่าได้ คนกลุ่มที่ 2 ได้กล่าวว่า “พุทฺธัง สาระณัง คัจฉามิ” เพราะตอนนั้นยังไม่มีพระธรรม ยังมีแค่พระพุทธเจ้า คนกลุ่มที่ 2 ก็ได้แค่นั้นแหละโยม ซึ่งคนแรกไม่ได้อะไร

หลังจากโปรดคนกลุ่มที่ 2 เสร็จ เรียบร้อยแล้ว พระพุทธเจ้าทรงเดินทางต่อจนถึงเมืองพาราณสี เพื่อไปโปรดปัญจวัคคีย์ทั้ง 5 ซึ่งมี โกณฑัญญะ วัปปะ ภัททิยะ มหานามะ และอัสสชิ ทั้ง 5 คนนี้เป็นคนดูแลอุปฐากพระพุทธเจ้า ได้เห็นความตั้งใจของพระพุทธเจ้าในการเพียรตน ทั้งทรมานตน ใช้ลิ้นกัดลิ้นต้นเพดาน ใช้ฟันกัดฟัน ทรมานอดอาหาร ทรมานร่างกายเพื่อให้บรรลุถึงธรรม และเมื่อพระพุทธเจ้าคลายความเพียร คือ ทรงทำทางนี้มาจนถึงที่สุดแล้ว แต่ก็ยังไม่ใช่แนวทางบรรลุธรรม พระพุทธเจ้าจึงทรงฉันอาหาร เมื่อปัญจวัคคีย์ทั้ง 5 เห็นอย่างนั้นแล้ว จึงหมดความเลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธเจ้า เมื่อรู้ว่าพระพุทธเจ้าจะทรงมาโปรด ในใจก็มีความคิดกับพระพุทธเจ้า เมื่อเห็นพระพุทธเจ้าทรงเดินทางเปล่งรัศมีมาแต่ไกล จึงบอกสมาชิกว่าถ้าพระองค์เดินมา ห้ามยกมือไหว้เด็ดขาด แต่พอพระพุทธเจ้าเดินมาถึง ปัญจวัคคีย์ทั้ง 5 ก็ล้มในสิ่งที่ตกลงกัน จึงพากันยกมือไหว้พระพุทธเจ้า พระองค์ทรงปฏิสันถาร “เราถึงแล้วซึ่งอนุตรสัมมาสัมโพธิญาณ บรรลุเป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้ว” ซึ่งทั้ง 5 คนก็ยังไม่เชื่อพระองค์ พระพุทธเจ้าจึงแสดงธรรมชื่อ **ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร** เป็นธรรมกัณฑ์แรกของโลก ซึ่งเป็นสิ่งที่พระพุทธเจ้าตรัสรู้และเทศน์ให้ทั้ง 5 คน ขณะนั่งต่อหน้าพระพุทธเจ้าทั้ง 5 คน

มีบรรลุลูกอยู่ 1 คน เพราะธัมมจักกัปปวัตตนสูตรเป็นสิ่งที่ใช้เวลาในการเทศน์ เป็นสิ่งที่เข้าใจยาก เมื่อพระพุทธเจ้าเทศน์จบ ทรงเห็นว่า โกณฑัญญะ เป็นผู้เข้าใจในสิ่งที่พระพุทธเจ้าเทศน์และสงสารพระพุทธเจ้าดีใจมากจึงทรงเปล่งพระอุทานว่า “อญญาสิ วต โภ โกณฑัญโญ อญญาสิ วต โภ โกณฑัญโญ” แปลว่า โกณฑัญญะได้รู้แล้วหนอ โกณฑัญญะได้รู้แล้วหนอ

จะเห็นว่าบางที่เราอยู่ต่อหน้าพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าเทศน์เอง บางที่อาจจะเข้าใจ บางที่อาจจะไม่เข้าใจก็ได้ เช่นเดียวกับการที่ครูสอน บางคนเข้าใจบางคนไม่เข้าใจ ซึ่งอย่างที่โบราณเขาบอกว่า กรรมเก่า บุญเก่า ทุกสิ่งอย่างมันมีในอดีต เช่น **บุญเก่า บุญเพ จักร** ความรู้ผู้มีบุญได้ทำไว้ในกาลก่อน บุญเก่าส่งผล เช่น ถ้าเราได้ทำบุญเกื้อหนุนกัน ในกาลก่อน บางทีบุญที่เราเกื้อหนุนกัน ในกาลก่อน อาจทำให้เราได้เกื้อหนุนกันในชีวิตนี้ ในทางกลับกัน หากในอดีตก่อนเราไม่เคยทำบุญเกื้อหนุนกัน ชีวิตนี้เราอาจจะไม่ได้เกื้อหนุนกันเลยก็ได้ ถึงจะพยายามช่วยเหลือเกื้อหนุนกัน แต่ก็อาจจะไม่มีประโยชน์ก็ได้ อย่างนี้เป็นต้น เพราะว่าในสมัยหนึ่ง พระพุทธเจ้าเสด็จเข้าเมืองสาวัตถี คนในเมืองมีเยอะแยะมากมาย แต่ไม่มีใครสนใจพระพุทธเจ้าเลย ไม่มีใครเคารพยกมือไหว้ จนพระอานนท์ทนไม่ไหว จึงทูลถามพระพุทธเจ้าว่า “ทำไมผู้คนเมืองนี้ ถึงไม่เคารพพระพุทธเจ้า มีนิสัยกระด้างกระเดื่อง ไม่มีใครยกมือไหว้แม้สักคนเดียว” พระพุทธเจ้าบอกว่า “ดูก่อนอานนท์ คนพวกนี้เขาไม่เคยทำบุญร่วมกับเรามาในอดีต เขาเลยไม่ศรัทธาเรา ไม่เคารพเรา แต่เมื่อไหร่ที่พระมหากัสสปะมา เจ้าจะรู้เอง” หลังจากนั้น พระพุทธเจ้ากับพระอานนท์ก็ประทับรอพระมหากัสสปะ เมื่อพระมหากัสสปะมาถึง คนทั้งหลายที่อยู่ในเมืองนั้น พากันมาราบไหว้พระมหากัสสปะ เอาดอกไม้เครื่องสังฆทานมาไหว้ บางคนให้พระมหากัสสปะลูบหัวตบหัวให้ คนเหล่านั้นยกมือไหว้และเคารพนับถือพระมหากัสสปะ แต่ไม่เคารพพระพุทธเจ้า จนพระมหากัสสปะรับสังฆทานให้ศีลให้พรเรียบร้อยแล้ว จึงพาคนเหล่านั้นมาหาพระพุทธเจ้า บอกกับคนเหล่านั้นว่า “ท่านทั้งหลายรู้ไหมว่า ท่านผู้นี้คืออาจารย์ของเรา เราได้ดีเพราะท่านผู้นี้ ทำให้เราบรรลุธรรมคือท่านผู้นี้” คนทั้งหลายจึงพากันกราบไหว้พระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าจึงทรงแสดงธรรม หลังจากแสดงธรรมจบแล้ว พระพุทธเจ้าจึงคุยกับพระอานนท์ “อานนท์คนเหล่านั้นในอดีตไม่ได้ทำบุญร่วมกับเรามา ไม่ได้สร้างบุญกุศล ไม่ได้มีความผูกพันกับเราในอดีต แต่ว่าเขาเหล่านั้นในอดีตเคยมีความเกี่ยวพันกับพระมหากัสสปะ เคยเป็นศิษย์เป็นอาจารย์กัน เขาจึงมีความเคารพนับถือพระมหากัสสปะ เมื่อพระมหากัสสปะชี้แนะเขาอย่างไร เขายอมไปสู่นั้น ชี้ไปทางที่ดี ชี้ไปในทางที่ไม่ดี เขาก็ก้มไปในทางที่ไม่ดี อย่างนี้เป็นต้น” เหมือนครูบา ช่วงที่เรามีโอกาสไปฝรั่งเศส ได้เห็นประวัติโนโปลีเยน เขาเล่าว่าโนโปลีเยนเป็นกษัตริย์ที่ได้ใจประชาชน เป็นผู้นำที่ทำให้คนฝรั่งเศสรัก โนโปลีเยนแพ้สงคราม 2 รอบ ซึ่งเป็นสงครามใหญ่ ถึงแม้แพ้สงคราม แต่เขาก็ชนะใจคนฝรั่งเศส เพราะโนโปลีเยนเป็นผู้นำที่เสียสละตัวเองเพื่อคนฝรั่งเศส แม้แต่เมื่อเขาสวรรคตไปแล้ว คนฝรั่งเศสยังสร้างที่ฝังพระศพอย่างสวยงามอลังการ เพื่อระลึกถึง

ความดี ถึงแม้ว่าไปเวียนจะพาคนไปตายที่สงครามเป็นแสน ๆ คน ฝรั่งเศสก็ยอมก็ไป เพราะเขาได้แรงศรัทธา ได้ความรัก ได้ใจไปแล้ว อย่างเช่นพระมหากัสสปะเหมือนกัน ที่คนทั้งหลายมีความเลื่อมใสในตัวท่าน สิ่งนี้ที่ครูบาบอกว่ามีความเกี่ยวเนื่องกัน บางทีการปฏิบัติธรรมเป็นสิ่งยากแค่ทำก็บอกว่ายากแล้ว แล้วคนที่บอกว่าเห็นธรรม เห็นธรรม เห็นธรรม บางทีอาจจะเห็นแค่คำพูดเหมือนกับเราเรียน แต่เราไม่รู้แค่ทฤษฎี การปฏิบัติจริงอาจจะไม่เหมือนกันก็ได้ เหมือนที่เราบอกเราเป็นชาวพุทธ บางทีเราก็ก็นับชาวพุทธแค่ตามทะเบียนบ้าน ตามบัตรประชาชน ตามพ่อตามแม่ ไม่ได้เป็นพุทธที่หัวใจดวงใจ บางคนบอกว่าตัวเองเป็นชาวพุทธ แต่เมื่อถามเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาไม่รู้สักอย่าง

ครูบาถามหน่อยว่า หัวใจของพระพุทธศาสนาที่พระพุทธเจ้าตั้งขึ้นมามี 3 อย่าง คืออะไรบ้าง? นี่คือการที่ครูบาถาม ซึ่งหัวใจของพระพุทธศาสนามีดังนี้ การไม่ทำบาปทั้งปวง การทำความดีทุกอย่าง การทำจิตใจให้ผ่องใส คือ โอวาทปาติโมกข์ เป็นสิ่งที่พระพุทธเจ้าต้องการประกาศให้พระสงฆ์ไปบอกพุทธบริษัทว่า ศาสนาที่พระองค์ตั้งขึ้นนี้เพื่ออะไร ศาสนาที่พระองค์ตั้งขึ้น ที่จริงมีมากกว่านี้ แต่สำหรับฆราวาสแล้วย่อให้เหลือ 3 ข้อ คือ เว้นจากสิ่งไม่ดี คือละเว้นจากอกุศลกรรมบถ 10 อย่าง ด้วยกาย 3 (ไม่ฆ่าสัตว์ ไม่ลักทรัพย์ ไม่ประพฤติดินในกาม) ด้วยวาจา 4 (ไม่พูดปด ไม่พูดส่อเสียด ไม่พูดคำหยาบ ไม่พูดเพ้อเจ้อ) ด้วยใจ 3 (ไม่เพ่งเล็งอยากได้ของผู้อื่น ไม่มีจิตพยาบาท ปองร้ายผู้อื่น ไม่เห็นผิดจากคลองธรรม) คือ คำสอนของพระพุทธเจ้า ถ้าศาสนาทั้งหมดบนโลกนี้สอนเหมือน 3 ข้อนี้ หรือ มีอุดมการณ์เดียวกับพระพุทธศาสนา โลกจะสงบสุขเยอะเลยโยม เอาง่าย ๆ เราชาวพุทธแค่ถามง่าย ๆ ว่าพระพุทธศาสนาสอนอะไร เชื่อไหมว่ายังมีคนไม่รู้เลย ซึ่งเป็นอุดมการณ์หลักแล้วของศาสนาพุทธ ไม่ใช่ว่าพระพุทธเจ้าจะสอนให้ทุกคนนิพพานเหมือนกันหมด ซึ่งอันนี้คือจุดสูงสุด เพราะว่าบางคนยังไม่ถึงเวลาในตอนนั้น บางคนยังหวั่น ยังติด ยังมีภาระหน้าที่การทำงานต้องดูแลรับผิดชอบอยู่ แต่บางคนก็เข้าถึงได้ แต่ถ้าคนไหนเบื่อวัฏจักรสงสาร เปื่อโลกมนุษย์ เปื่อการเวียนว่ายตายเกิด อยากหลุดพ้นจากวงโคจรนี้ ก็ปรารถนาให้หลุดพ้นจากตรงนี้ได้

สิ่งที่ครูบาอธิบายก็คือว่า บางทีเราก็ก็นับถึงธรรม เพราะว่าเราขาดความรู้ ความเข้าใจ ทางธรรมเรียกว่า ปริยัติ ชาวพุทธถ้าถามศีล 5 ข้อมีอะไรบ้าง ให้เรียงข้อและห้ามใช้ตัวช่วย บางคนยังทุลักทุเลข้ามข้อบ้างก็มี ไม่ครบทุกข้อก็มี ซึ่งศีล 5 มีดังนี้ คือ

1. ปาณาติปาตา เวรมณี (สิกขาปทสมาทิยามิ) เว้นจากการฆ่าสัตว์ตัดชีวิตทั้งปวง รวมถึงการทำร้ายสัตว์ หรือมนุษย์ด้วย แม้แต่คิด หรือวางแผน ก็ถือว่าผิดศีลข้อนี้แล้ว
2. อทินนาทานา เวรมณี (สิกขาปทสมาทิยามิ) เว้นจากการลักทรัพย์ เอาสิ่งของที่เจ้าของไม่ได้ให้ รวมถึงการเปิดบัง ฉ้อราษฎร์บังหลวง เอาเปรียบคนอื่นด้วย แม้แต่คิด หรือวางแผน ก็ถือว่า

ผิดศีลข้อนี้แล้ว

3. กามสุมิจณาจารา เวมณิ (สิกขาบทสมาธิยามิ) เว้นจากการประพฤติดิฉันในกามทั้งหลาย ข้อนี้เพียงแค่นี้ก็ผิดแล้ว

4. มุสาวาทา เวมณิ (สิกขาบทสมาธิยามิ) เว้นจากการพูดเท็จ คำหยาบ หรือพูดส่อเสียด รวมถึงการพูดให้คนแตกสามัคคีกันด้วย

5. สุราเมรยชชปามาทภูฏานา เวมณิ (สิกขาบทสมาธิยามิ) เว้นจากการดื่มน้ำเมา อันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท

บางคนถามแค่ศีล 5 ยังตอบไม่ได้ แล้วที่สูงกว่านี้จะเข้าใจได้อย่างไร เพราะเป็นเรื่องยาก บางคนชั้นอนุบาลไม่ได้เรียน ข้ามชั้นมาเรียน ป.1 เลย บางคนมัธยมไม่เรียน ข้ามชั้นไปเรียน มหาวิทยาลัยเลย เรียนต๋อเตอร่เลย ถามว่าจะรู้เรื่องใหม่ ก็คงไม่รู้เรื่อง เพราะความไม่มีพื้นฐานเหมือนแต่ก่อนครูบาฟังธรรมของท่านพุทธทาส ฟังไม่รู้เรื่องนะโยม เพราะธรรมท่านสูงมาก แต่ว่าตอนหลังพอเรามีการศึกษามีปริยัติ พอมีความรู้แล้วกลับไปฟังธรรมอีกรอบที่นี้รู้เรื่อง เข้าใจธรรมแล้วโยม เพราะว่าท่านเลือกคนที่เข้าใจธรรมของท่าน ท่านเอาแต่หัวกะทิเท่านั้น ป.1 2 3 ท่านไม่เอา ท่านเอาแต่ต๋อเตอร่เท่านั้น อย่างน้อยก็ว่าจะเข้าใจธรรมเพราะมีพื้นฐานของความรู้เหมือนกันคนที่เข้าใจธรรมที่สูง ๆ ขึ้นไปต้องมีปริยัติก่อน ถ้าไม่มีปริยัติก็จะไม่รู้เรื่องธรรม พอไม่รู้ก็จะปฏิบัติไม่ได้ ปฏิบัติไปแบบถูกๆ ผิดๆ เหมือนกับเราเรียนหนังสือ ถ้าไม่รู้หนังสือพอไปสอบก็กาข้อสอบมั่ว ถูกบ้างผิดบ้าง พระพุทธเจ้าบอกว่า คนที่รู้แล้วปฏิบัติเหมือนคนที่อยู่ในที่มืดแล้วค่อย ๆ คลำหาทางออก

ทำไม่ถึง... ไม่ถึงธรรม... เพราะว่าขาดการศึกษา อย่างเราเป็นชาวพุทธ ก็ต้องศึกษาหลักธรรม คำสอน เมื่อศึกษาแล้วก็ต้องนำไปปฏิบัติ รู้อย่างเดียวไม่ปฏิบัติ ก็ไม่มีประโยชน์ ไม่เกิดผล ไม่มีความหมาย มีพระองค์หนึ่ง ซึ่งเก่งมาก เพราะว่าในสมัยพุทธกาล เถาะผู้มีคนนับถือมาก มีความรู้ความสามารถมาก ชื่อว่า ตุจโณโปฏฐิละ ท่านเก่งมากเลย สามารถบรรยายธรรมได้หมด วันหนึ่งไปเข้าเฝ้าพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าทรงถามว่า มาแล้วหรือภิกษุใบลานเปล่า แม้ตอนจะกลับพระพุทธเจ้าก็พูดว่าจะกลับแล้วหรือ ภิกษุใบลานเปล่า ท่านจึงสงสัยว่าทำไมพระพุทธเจ้าถึงเรียกท่านว่าอย่างนั้น และเห็นว่าคงจะจริงอย่างที่พระพุทธเจ้ากล่าว เพราะว่าเรารู้เยอะเยอะเต็มไปหมดเลย แต่ยังไม่สามารถบรรลุธรรมได้ จึงคิดหาวิธีการต่าง ๆ ครั้นจะไปหาคนอื่นให้ช่วยแนะนำ คนอื่นก็แนะนำท่านไม่ได้ เพราะคนเหล่านั้นเป็นลูกศิษย์ตนทั้งหมด รู้สึกรับไม่ได้เกิดความเครียด ใจขุนมัวเศร้าหมอง จึงเดินไปถามสามเณรรูปหนึ่ง ถามว่าเณรเราจะบรรลุธรรม เราจะทำอย่างไร สามเณรจึงบอกให้อาจารย์ลองเดินลุยน้ำโคลนไป แล้วอาจารย์ก็ทำตามที่สามเณรบอกปรากฏว่าอาจารย์บรรลุธรรม เพราะทิวหาย ขนาดเณรน้อยพูดอาจารย์ยังเชื่อเลย เพราะความรู้

อาจารย์มีแล้วแต่ตัวทิฐิเท่านั้นที่มันบัง ทำให้การปฏิบัติธรรมไม่ไปถึงไหน จะเห็นว่าถึงความรู้จะมาก แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าบรรลุดรณมัยนะโยม บางคนยิ่งรู้มากยิ่งมีทิฐิสูงมาก ดูจากพระโมคคัลลานะและพระสารีบุตร ซึ่งพระโมคคัลลานะปัญญาน้อยกว่าพระสารีบุตร แต่พระพุทธเจ้าบรรยายธรรมให้ฟังใช้เวลาแค่ 7 วันก็บรรลุดรณมัยแล้ว แต่พระสารีบุตรใช้เวลาในการบรรลุดรณมัย 15 วัน เป็นเท่าตัวของพระโมคคัลลานะ เนื่องจากโมคคัลลานะปัญญาน้อยพระพุทธเจ้าพูดอะไรก็เชื่อหมด ไม่มีความสงสัย แต่สำหรับพระสารีบุตรผู้มีปัญญามาก พอพระพุทธเจ้าพูดอะไร ท่านยังมีความลังเลสงสัยว่าจริงหรือไม่ เพราะท่านเชื่องช้า จึงใช้เวลาบรรลุดรณมัยนานกว่าพระโมคคัลลานะ

การปฏิบัติธรรมไม่เหมือนอย่างอื่น ยิ่งอยากได้จะไม่ได้ เพราะจิตใจยังยึดมั่น พอไม่อยากได้ก็จะได้ เพราะจิตใจสงบสบาย พระองค์ไหนอยากให้คนมาหา มาบูชาเยอะ ๆ จะเห็นว่าคนจะไม่ไปหา แต่พระองค์ไหนที่อยากจะอยู่เงียบ ๆ คนมักจะเข้าไปหา การปฏิบัติธรรมเหมือนกัน ลองดูเรื่องพระอานนท์ พระอานนท์เป็นพระพุทธานุภาพของพระพุทธเจ้า พระอานนท์อยู่กับพระพุทธเจ้าเป็นพหูสูต ธรรมทุกวันนี้ในพระไตรปิฎกทุกเล่มขึ้นต้นว่า เอวัมเม สุตังฯ เอวัง สะมะยัง ะกะควา ต่อด้วยชื่อเมืองต่าง ๆ อันนี้เป็นคำพูดของพระอานนท์ พระอานนท์ทำสิ่งที่พระพุทธเจ้าสอนตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันไว้ จะเห็นว่าพระอานนท์อยู่กับพระพุทธเจ้าตั้งหลายสิบปี แต่ก็ยังไม่บรรลุดรณมัยที่ท่านไม่บรรลุดรณมัย เพราะว่ากลัวจะไม่มีใครดูแลพระพุทธเจ้าในเรื่องต่าง ๆ ยังมีความสงสัยว่า ถ้าท่านบรรลุดรณมัยไปแล้ว ใครจะดูแลพระพุทธเจ้า จนเมื่อพระพุทธเจ้าปรินิพพาน วันหนึ่งพระสงฆ์มีปัญหาขึ้น เริ่มเกิดความแตกแยกในหมู่สงฆ์ พระมหากัสสปะต้องมาสังคายนาพระธรรมวินัย และต้องใช้พระอรหันต์ชินาสพ ผู้มีอภิญญาเพียบพร้อมด้วยปฏิสัมภิทา ทรงพระไตรปิฎก ซึ่งส่วนมากพระผู้มีพระภาค ทรงตั้งไว้ในตำแหน่ง เอตทัคคะ และอยากให้พระอานนท์ร่วมการสังคายนาพระธรรมวินัยด้วย แต่เนื่องจากพระอานนท์ยังไม่บรรลุ คือ ท่านยังเป็นพระเสขบุคคล ยังมิได้บรรลุอรหัตผล พระอานนท์จึงเร่งปฏิบัติตน ความรู้ที่พระพุทธเจ้าสอนมา มีเท่าไรเอาไปปฏิบัติให้หมด ทำทั้งวันทั้งคืน เพราะอยากบรรลุดรณมัย จนถึงวันสุดท้ายก่อนถึงวันสังคายนาพระไตรปิฎก จนสังคายนาพระอานนท์ไม่ไหว พระอานนท์จึงคิดว่าคงไม่มีโอกาสบรรลุดรณมัยแล้วละ ท่านเลยปล่อยกิจกรรมที่ทำทุกอย่างแล้วล้มตัวนอน พอพระอานนท์ว่างปั๊บ ใจก็สบายไม่มีอะไรทำให้จิตใจเศร้าหมอง พระอานนท์บรรลุดรณมัยเลย เป็นอรหันต์องค์เดียวที่บรรลุกลางอากาศ เพราะบรรลุขณะล้มตัวนอน จะนั่งก็ไม่นั่งจะนอนก็ไม่นอน พอว่างทุกอย่างใจสบายก็บรรลุ เนื่องจากพระอานนท์มีความรู้แล้ว แต่บางทีสิ่งที่อยู่ในใจอย่าง ตุจฉโนปฏิลลิตะ เหมือนกัน สาเหตุที่ไม่บรรลุดรณมัยเพราะในใจมีอยู่หลายอย่าง เช่น การยึดมั่นถือมั่น จิตใจเศร้าหมอง ตัณหา ตัวเราของเรา อวิชชา ที่หนักกว่านั้นคือตัวมิจฉาทิฐิ คนที่จะบรรลุดรณมัยได้ สิ่งแรกคือ สัมมาทิฐิ ต้องเห็นให้ถูกต้องก่อน เพราะถ้าบรรลุดรณมัยแล้วความสงสัยจะไม่เกิดนะโยม ใจต้องเป็นสัมมาทิฐิก่อน คิดถูก เห็นถูก ทำถูก ชีวิตคนเราบางที

มันวนอยู่ที่เดิมเหมือนมดเดินวนรอบสับปะรด แต่มันคิดว่ามันเดินไปไกลแล้ว ที่จริงไม่เลย

ตอนเด็กเราเป็นนักเรียน เราก็ตื่นเช้าไปเรียน เย็นเลิกเรียนกลับบ้าน ทำอย่างนี้ทุก ๆ วัน จนเราโตขึ้น วัฏจักรก็เป็นเช่นเดิม แคเปลี่ยนเป็นตื่นเข้ามาไปทำงาน เลิกงานกลับบ้าน พอวันรุ่งขึ้น ก็ทำอย่างนี้วนไปซ้ำมาเรื่อย ๆ ถ้าเป็นพุทธศาสนา ก็เป็นวัฏจักรสงสาร คนก็เกิด แก่ เจ็บ ตาย วนไปวนมาทุกคน เราลองกลับมาคิดว่า เราเกิดมาทำไม บางคนเพื่อสร้างกุศล สร้างบุญบารมี สร้างความดี แต่บางคนเกิดมาใช้กรรม แล้วแต่เหตุผลใครมัน แต่ว่าทุกสิ่งทุกอย่างเป็นวัฏจักรสงสารหมด เพราะว่าโลกนั้น มี 2 หน้า มีดำมีขาว มีสูงมีต่ำ มีดีมีชั่ว มีบุญมีบาป มีสงบบมีวุ่นวาย มีได้มีเสีย มีแพ้มีชนะ ถ้าใจไม่สงบก็วุ่นวาย ถ้าใจสงบก็มีความสุขอย่างนี้ เป็นต้น ปกติถ้าเราอยู่เฉย ๆ เราไม่เห็นธรรมนะ คนไหนเห็นทุกข์คนนั้นจะเห็นธรรม ถ้ามีสุข ส่วนมากจะไม่ค่อยเข้าวัด ซึ่งถ้ามีความสุขส่วนมากก็คิดถึงสถานที่ท่องเที่ยว ที่กินข้าว ต่างประเทศอะไรประมาณนี้ แต่ถ้าเมื่อไหร่ที่มีทุกข์จะคิดถึงพระ คิดถึงวัด ไปทำบุญ ไปสะเดาะเคราะห์ให้หายทุกข์ ช่วงนี้เศรษฐกิจไม่ดี แต่เศรษฐกิจวัดดี พอเศรษฐกิจไม่ดี คนก็ไม่รู้จะไปไหน เลยพากันมาเข้าวัด แต่เมื่อไหร่ที่เศรษฐกิจดี คนก็จะหายไม่ค่อยเข้าวัด พอมีทุกข์ ออกหัก ไม่สบายใจ ชีวิตมีปัญหา วุ่นวาย ค่อยพากันเข้าวัดปฏิบัติธรรม บางคนไปวัดแทนที่จะได้บุญได้กุศล บางคนภาวนากลายเป็นไปภาวนิก นึกไปนึกมาก็กลายเป็นภาวนอน บางคนทำสมาธิก็กลายเป็นสมาโหะ นั่งไปคิดไปเลอะเทอะ นินทาพระไปด้วยก็มี บางคนไปปฏิบัติธรรม ก็ไปนินทาพระอยู่ข้างกุฏิ แทนที่จะสงบสบาย กลายเป็นใจขุ่นมัว เพราะว่าไม่ถึงธรรม อยู่อาศัยอยู่ในวัดแล้วจะสงบ บางที่ยังอยู่ในวัด ยิ่งวุ่นวายกว่าเดิม ถ้าใจไม่สงบอยู่ที่ไหน ก็เป็นทุกข์ ถ้าใจสงบอยู่ที่ไหนใจก็สบาย แต่ถ้าใจขาดธรรม อยู่ที่ไหนทำอะไร ก็เป็นทุกข์

ดังนั้น ท่านทั้งหลาย โบราณบอกว่า ธรรมถึง แต่เราไม่ถึงธรรม ก็จะได้ธรรม ถ้าธรรมถึงแล้ว เราถึงธรรมด้วย เราก็อ้อมจะได้ธรรม ธรรมไม่ได้อยู่ในบ้าน ธรรมของพระพุทธเจ้าอยู่รอบ ๆ ตัวเรา ทุกสิ่งทุกอย่างเป็นธรรมหมด แต่บางทีเรามองไม่เห็น แม้แต่สิ่งที่เราจะได้ เรายังไม่ได้เลยในเรื่องของธรรม เจอคนเกิด แก่ เจ็บ ตาย ก็เป็นธรรมะแล้ว อยู่ที่เรามอง จะมองเห็นหรือไม่ บางทีน้ำขาล้นถ้วย คือ คนที่รู้เยอะแต่ไม่สามารถเข้าถึงธรรมได้ เพราะใจไม่เปิดรับ เหมือนน้ำที่เต็มถ้วยใส่ไปเท่าไหร่ก็ล้นออก เพราะไม่เปิดรับ เมื่อก่อนครูบาที่รู้เยอะ ไปศึกษาโน่นนี่นั่นมาเยอะ แต่พอเกิดปัญหากับตัวเองจริง ๆ กลับแก้ปัญหาไม่ได้ ทั้ง ๆ ที่รู้และเข้าใจ แต่ถึงเวลาขาดอยู่อย่างเดียว คือ “เข้าถึง” ซึ่ง “เข้าใจ” สามารถอธิบายได้ แต่การเข้าถึงไม่สามารถอธิบายได้ เหมือนการที่เราเดินไปชนโต๊ะ มีเพื่อนถามว่าเจ็บไหม ถึงเราจะบอกไปว่า เจ็บมาก แต่เพื่อนเราก็ไม่เข้าใจว่าเราเจ็บมากขนาดไหน จะมีแต่เราคนเดียวที่รู้ว่า เราเจ็บมากขนาดไหน ถึงจะอธิบายไปยังไง เพื่อนก็ไม่สามารถรับรู้ได้ถึงความเจ็บปวดของเรา เหมือนกันกับการเข้าถึง พระพุทธเจ้าบอกว่า ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นเรา ผู้ใดปฏิบัติธรรม ผู้นั้นปฏิบัติต่อพระพุทธเจ้า ผู้ใดเข้าถึงแล้วซึ่งธรรม ผู้นั้นเข้าถึงแล้ว

ซึ่งพระพุทธเจ้า เข้าถึงความเป็นพุทธ ก็ขอให้โยมทั้งหลายเข้าถึงธรรม ที่พระพุทธเจ้าได้ค้นพบ แล้วนำไปปฏิบัติ เพื่อให้เข้าถึงความสุขอันเกิดจากการปฏิบัติ คนไหนเข้าถึงธรรม คนนั้นย่อมมีความสุข ธรรมของพระพุทธเจ้า ทำให้คนหลุดพ้นจากความทุกข์ได้ ธรรมของพระพุทธเจ้า ทำให้คนเรามีสติ เดินไปในทางที่ถูกที่ชอบได้ สามารถนำคน ให้เข้าถึงซึ่งความสุขในปัจจุบัน อนาคต และสุขถึงขั้นพระนิพพาน แต่อยู่ที่ตัวของท่านเอง “ธรรมถึง ก็ย่อมได้ธรรม แต่ถ้าธรรมถึง แต่ท่านไม่ถึงธรรม ท่านก็ย่อมไม่ได้ธรรม”

ตอบปัญหาธรรมะ

คำถาม: เคยทราบมาว่าการทำทาน การบริจาคเป็นการให้โดยไม่ต้องคิดว่าพระท่าน จะนำเอาไปทำอะไร แต่ถ้าเรารู้อยู่แก่ใจว่า ผู้รับจะนำไปทำในทางที่ไม่เหมาะสม เราควรจะให้ โดยไม่ต้องคิดอะไรต่อไปใช่หรือไม่

ครูบาอริยชาติ อริยจิตโต: ระดับจิตใจของคนเรามันต่างกัน บางคนให้แต่ยังมีใจหวง บางคนให้แต่ใจไม่ดีพอ ในพระพุทธศาสนาสอนว่า การทำบุญ เหมือนกับการทำนา ถ้าเราทำนาในน้ำดี ดินดี ปุ๋ยดี เราก็จะได้ผลผลิตดี ถ้าเราทำบุญหรือทำนา ในดินที่ไม่ดี ผลผลิตก็ไม่ดี ในความคิดของชาวพุทธ ถ้าเราทำบุญกับคนมีศีล คนดี เราจะได้ผลดีด้วย เราจะสบายใจ แต่ถ้าเราคิดแบบนั้น ถือว่าใจเรา ต่ำนะ เพราะยังมีความห่วงกังวลในบุญ แต่ถ้าโยมย้อนไปดูประวัติของพระพุทธเจ้าในชาติสุดท้าย ทรงเป็นพระเวสสันดร หลังจากนั้นชาติเดียว พระพุทธเจ้าก็ได้เป็นพระพุทธเจ้า เพราะในชาติ พระเวสสันดรนั้น พระพุทธเจ้าได้สร้างทานบารมี ในเมื่อพระพุทธเจ้าทำบุญสุดท้าย คือให้ลูก เป็นทาน คือกัญหาขาลีแก่ชูชกไปแล้ว ถ้ามว่า ชูชกเป็นคนดีไหม มีศีลไหม ก็ตอบว่าไม่มี ซึ่งพระพุทธเจ้าท่านทรงทราบอยู่แล้ว แต่พระองค์ก็ให้ด้วยจิตใจที่มีเมตตา ไม่มีอคติ ใจของพระพุทธเจ้า ไม่ขุ่นมัว ไม่เศร้าหมอง เพราะให้ไปแล้วท่านไม่หวง นั่นคือบุญเกิดแล้วจากการให้ สมมติว่าโยม ทำบุญกับพระปลอม แล้วโยมก็รู้ที่นี้จิตตกเลย แบบนี้ไม่ได้บุญนะ บุญหายแล้ว เพราะใจเศร้าหมอง ซึ่งครูบาคิดว่า เราได้ทำบุญ บุญย่อมเกิดกับเราแล้ว อย่างครูบาเคยไปอินเดีย ไปถึงเซตวัน กราบ พระเสร็จ ถ้างั้นจะทำบุญ ครูบาบอกว่า ในอดีตอนาถปิณฑิกะเศรษฐี เอาเงินมาปูเซตวัน สร้างวัด ถวายพระพุทธเจ้า แต่เงินขาดไปอยู่จำนวนหนึ่ง คือเงินไม่พอ เจ้าเซตวันเขาขอว่า เขาขอถวาย ส่วนที่เหลือ โดยแลกว่าซื้อวัดนี้ขอให้ เป็นชื่อเขา อนาถปิณฑิกะเศรษฐียอม ขณะทำบุญมาสิ้นเงิน จำนวนมากมายมหาศาล ยังไม่สามารถใส่ชื่อของเขาเลย วัดนั้นเลยชื่อว่า วัดเซตวัน ครูบาเลย ประกาศไปว่า วันนี้เราจะมาทำบุญช่วยซื้อที่ดินถวายพระพุทธเจ้าร่วมกับอนาถปิณฑิกะเศรษฐี คนละ ตาราวาสองตาราวากว่ากันไป จากนั้นเอาเงินไปปู 20-100 บาท ก็ว่ากันไปตามกำลังศรัทธา และมีโยมท่านหนึ่งบอกกับครูบาว่า ถ้าเอาเงินไปปูอย่างนี้ เดี๋ยวก็เสร็จพวกแขกแฉกแฉนั้หมดพอดี ครูบา

จึงบอกไปว่า “โยม ครุบามาทำบุญแล้ว ใจครุบาลือว่าได้ทำบุญกับพระพุทธเจ้า หลังจากนั้นจะยังงี้ก็ตามใจ ถ้าโยมคิดว่าจะถึงแขก โยมก็ได้แค่ทำให้แขก ไม่ได้ทำบุญให้พระพุทธเจ้า เท่านั้นแหละโยม”

คำถาม: การละบาปสำคัญกว่าการทำบุญใช้หรือไม่

ครูบาอริยชาติ อริยจิตโต: ถูกต้อง เพราะว่าปกติการทำบุญ มีอยู่ 2 อย่าง คือ 1. อามิสบูชา คือ บูชาด้วยสิ่งของนอกตัว ข้าวของเครื่องใช้ เงินทองต่าง ๆ 2. ปฏิบัติบูชา การบูชาด้วยการปฏิบัติตามแบบที่ท่านทำ ปฏิบัติตามคำที่ท่านสอน ได้แก่ ท่านปฏิบัติมาอย่างไรก็ปฏิบัติตาม ท่านสอนอย่างไร แนะนำอย่างไร ก็ทำตามด้วยความเต็มใจ ด้วยการประพฤติดี ปฏิบัติชอบ กระทำแต่สิ่งที่ดีงาม เป็นประโยชน์ เช่น ปฏิบัติตามคำสั่งสอน คำเตือน คำแนะนำของพระพุทธเจ้า ของบิดามารดา ของครูอาจารย์ เป็นต้น กาย วาจา และใจ พระพุทธเจ้าต้องการ 3 อย่างนี้ เพราะว่า เงินทองข้าวของแต่ละคนมีไม่เท่ากัน แต่สิ่งที่มีเท่ากัน คือ กาย วาจา และใจ พระพุทธเจ้าอยากให้คนเอากาย วาจา ใจมาปฏิบัติถวายเป็นพุทธบูชา ซึ่งมีอานิสงส์มากกว่า สำคัญกว่าข้อแรก

คำถาม: ทำไมต้องมีการสวดมนต์ ถ้าการสวดมนต์เป็นกุศโลบาย ให้นึกถึงพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ อย่างนั้นการสงบนิ่งและการรู้คุณก็เป็นการสวดมนต์ใช้หรือไม่

ครูบาอริยชาติ อริยจิตโต: ปกติได้ทั้ง 2 อย่าง การสวดมนต์ ถือว่าเป็น ขณิกสมาธิ คือ ก่อนที่จะปฏิบัติธรรม ก่อนที่จะนั่งสมาธิภาวนา การสวดมนต์เหมือนเป็นการเตรียมความพร้อม การสวดมนต์ กุศลกรรมบท 10 สะอาดหรือใกล้สะอาด เพราะการสวดมนต์ กายกรรม 3 ก็สะอาด วจีกรรม 4 ก็สะอาด มโนกรรม 3 ก็สะอาด กายกรรม 3 สะอาด เพราะไม่ได้ทำอะไรผิด วจีก็พูดแต่สิ่งดี ๆ คำสรรเสริญพระรัตนตรัย มโนกรรม 3 ก็คิดดี นึกถึงแต่พระพุทธเจ้า จิตก็ผ่องใส เพราะจิตใจจดจ่ออยู่กับบทสวดมนต์ เป็น ขณิกสมาธิ การสงบจิต เป็นการภาวนานะโยม มีอานิสงส์มากเหมือนกัน

